

Тема 2. Організація планування контролю в бюджетних установах.

План

1. Організаційні стадії планування
2. Планування ревізії до виїзду на об'єкт контролю
3. Організація проведення ревізії після ознайомлення з перевіряємою бюджетною установою.

Проведення фінансового аудиту діяльності регламентується Методикою проведення Державною фінансовою інспекцією України, її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України №728 від 26.06.2014 р. Відповідно до положень Методики державний фінансовий аудит діяльності суб'єктів господарювання (далі – аудит діяльності) – це різновид державного фінансового контролю, який полягає у перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю.

Об'єктами аудиту діяльності є суб'єкти господарювання, в тому числі його структурні та відокремлені підрозділи, які не є юридичними особами, щодо яких органи Держфінінспекції мають повноваження та підстави для проведення аудиту діяльності відповідно до законодавства.

Основними завданнями аудиту діяльності є:

1) проведення оцінювання рівня управління фінансовогосподарською діяльністю об'єкта аудиту, яка полягає у забезпеченні:

- дотримання вимог законодавства, актів і рішень органів управління та об'єкта аудиту;
- досягнення визначених цілей, завдань і набуття кращого досвіду діяльності інших суб'єктів господарювання з виконання показників економічності, продуктивності та результативності;
- достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- збереження активів;

2) виявлення факторів ризику (ризикових операцій), а також внутрішніх резервів для підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю об'єкта аудиту;

3) підготовка обґрунтованих рекомендацій для підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю об'єкта аудиту, усунення наявних порушень, проблем і недоліків та запобігання їм у подальшому.

Тривалість аудиту діяльності не може перевищувати 90 календарних днів. Процес аудиту діяльності складається з чотирьох етапів:

- перший етап – планування аудиту діяльності;
- другий етап – підготовка програми аудиту діяльності;
- третій етап – перевірка факторів ризику (ризикових операцій);
- четвертий етап – звітування про результати аудиту діяльності.

Планування аудиту діяльності ґрунтується на попередньому вивченні особливостей діяльності об'єкта аудиту і передбачає збір та аналіз інформації про правове забезпечення фінансовогосподарської діяльності об'єкта аудиту, систему управління, зокрема організацію внутрішнього контролю, та досягнення об'єктом аудиту визначених цілей, завдань і набуття кращого досвіду діяльності інших суб'єктів господарювання. Інформацію можна одержувати як на письмовий запит органу Держфінінспекції, так і від об'єкта аудиту за його місцезнаходженням, а також від його органу управління, органів державної влади та місцевого самоврядування, інших підприємств, установ і організацій, та за результатами попередніх аудитів діяльності, перевірок державних закупівель і ревізій.

Відповідно процес планування має дві стадії (рис. 1.10).

У плані аудиту діяльності зазначаються обґрунтування необхідності проведення аудиту діяльності, його обсяг, перелік аудиторських процедур і строки їх проведення. За змістом план аудиту діяльності має висвітлювати інформацію про об'єкт, предмет, суб'єкт аудиту, строки його проведення, а також стислу інформацію про мету, функції, перелік факторів ризику. При його формуванні також вказуються статті балансу і показники, які мають бути проаналізовані на предмет встановлення рівня впливу факторів на їх зміну, порівняно з минулим періодом. Структурно План аудиту згідно з Методикою проведення Державною фінансовою інспекцією України, її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання (затвердженої Наказом Міністерства фінансів України №728 від 26.06.2014 р. має містити 5 розділів (рис. 1.11).

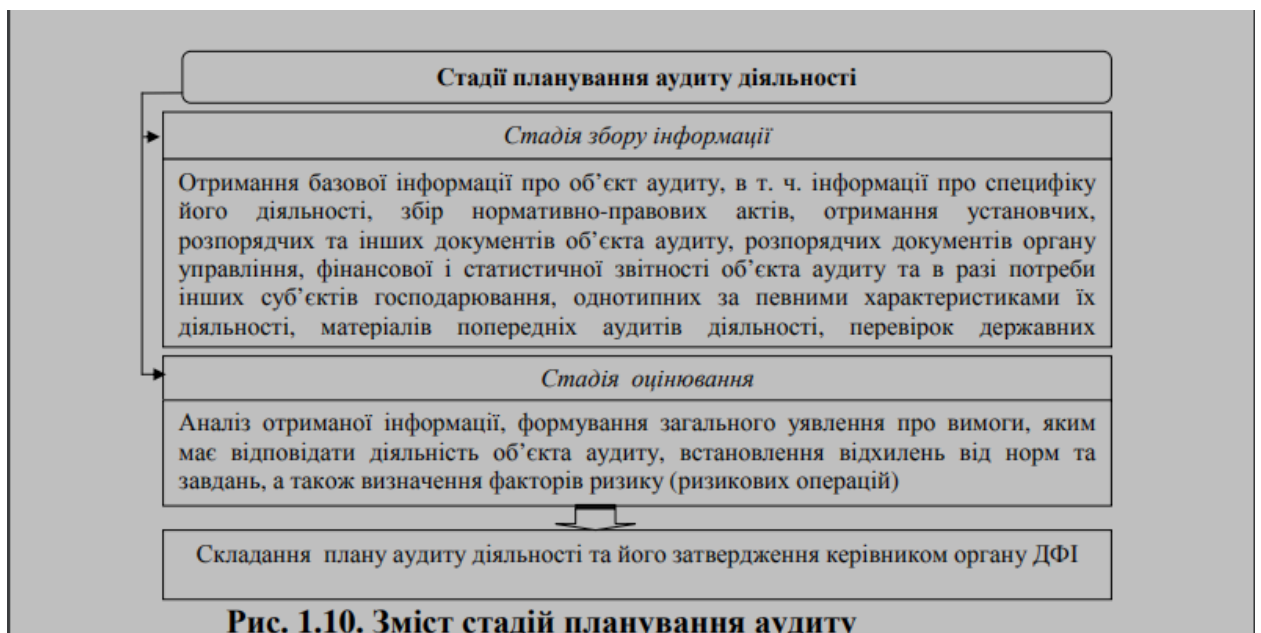

Рис. 1.10. Зміст стадій планування аудиту

Другий етап – підготовка програми аудиту діяльності – передбачає ретельний аналіз завдань, щодо його здійснення й використання цієї інформації для визначення умов, порядку та обсягу контролю.

В процесі підготовки до складання програми виконуються такі роботи:

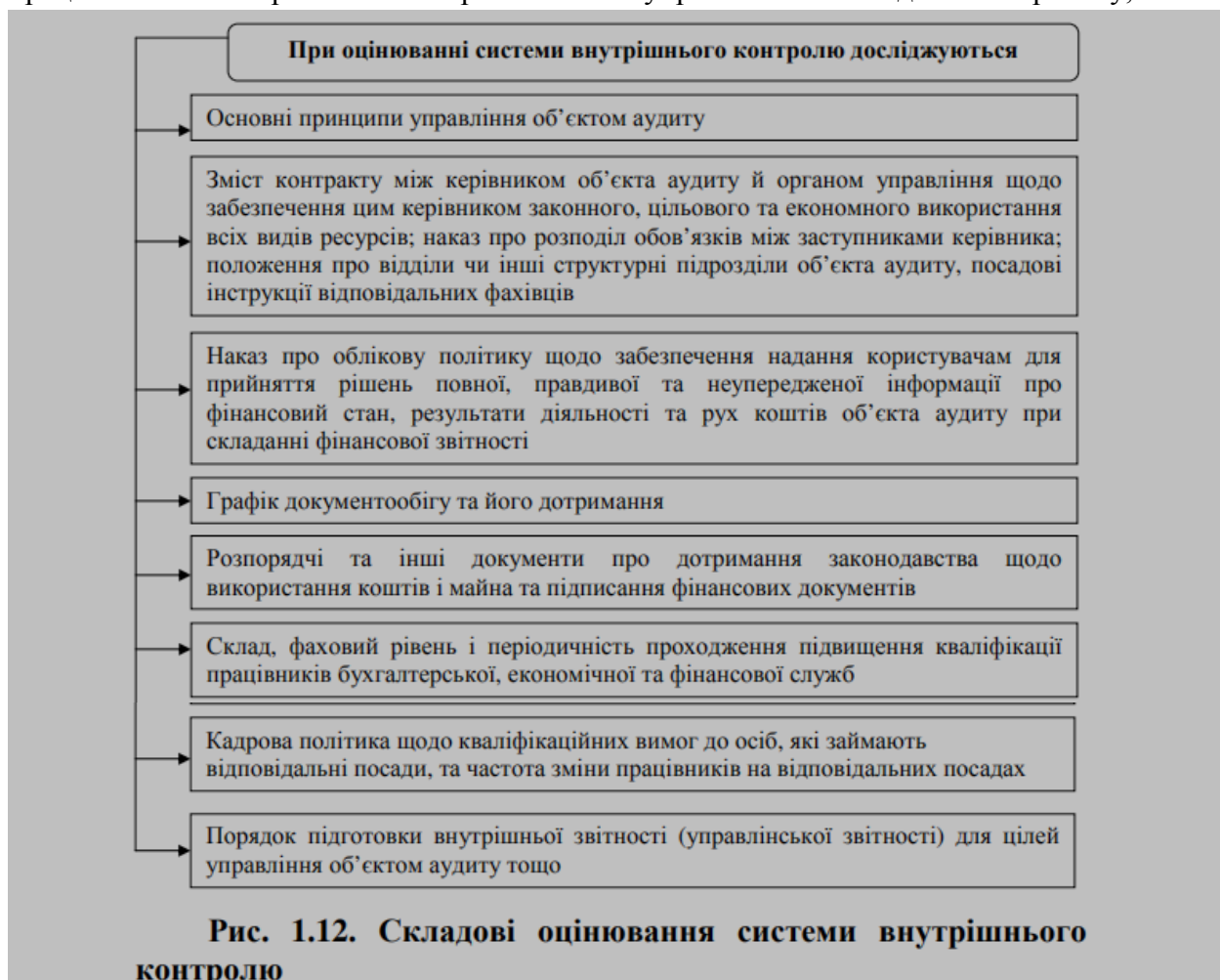
- уточнення інформації, зібраної на етапі планування. Проводиться для усунення можливих неточностей через поглиблене дослідження. Зокрема, можуть бути уточнені мета та склад фахівців, які здійснюватимуть аудит, що пов'язано з оцінкою зібраної інформації. Результатом уточнення інформації також може бути зміна, доповнення або скорочення переліку процедур і напрямів аудиту;

Структурні складові Плану аудиту діяльності суб'єкта державного сектору	
	Зміст
1. Вступна частина	Мета аудиту діяльності, обґрунтування необхідності його проведення та склад фахівців, яких планується залучити до проведення аудиту діяльності
2. Інформація про діяльність об'єкта аудиту	Стисла характеристика (мета діяльності об'єкта аудиту, функції щодо виконання державних програм, структура об'єкта аудиту та чисельність його працівників, показники фінансово-господарської діяльності, зміни, що відбулися з моменту останнього аудиту діяльності, де відображаються організаційні, виробничі та інші зміни в діяльності об'єкта аудиту, що відбулися з часу попереднього аудиту діяльності)
3. Ризики	Перелік факторів ризику (ризикових операцій) з обґрунтуванням попередньо виявлених ризикових операцій
4. Інформація про обсяг аудиту діяльності	Визначаються напрями діяльності об'єкта аудиту, які потребують поглибленого дослідження, а також наводяться статті балансу і показники фінансової звітності, що потребують аналізу їх складу, структури і оцінювання факторів, що вплинули на їх зміну порівняно з попереднім звітним періодом, або із плановим рівнем, а також фактори, які можуть впливати на перебіг аудиту діяльності та його результати
5. Графік	Формується графік проведення аудиту (перелік процедур і тривалість їх здійснення)

Рис. 1.11. Структура та зміст плану аудиту діяльності суб'єктів господарювання державного сектору

- проведення аналізу фінансово-господарської діяльності об'єкта аудиту, в тому числі ефективності використання ним активів. Акцент при оцінці результату аналізу робиться не лише на ефективності та результативності діяльності (через застосування методів порівняння, оцінювання динаміки показників та ефективності), а й на об'єктивності оцінки якості та рівня виконання відповідальними особами своїх повноважень з управління об'єктом аудиту. Доцільність аналізу тих чи інших показників та його обсяг встановлює керівник групи державних аудиторів з урахуванням результатів уточнення інформації, специфіки результатів діяльності об'єкта аудиту і періоду та чисельності аудиторів. Результуючі аналітичні таблиці є складовими аудиторського звіту, які подаються як його додатки;

- попереднє оцінювання системи внутрішнього контролю. Суттєвість ролі системи внутрішнього контролю та її впливу на ефективність діяльності значною мірою визначається особистими якостями та професіоналізмом контролера. У зв'язку з цим при здійсненні оцінювання, крім об'єктивних умов і результатів внутрішнього контролю, доцільно проаналізувати і суб'єктивні, зокрема ставлення контролера до своїх обов'язків, схильність до аналізу та рівень відповідальності тощо. В класичному розумінні попереднє оцінювання передбачає дослідження внутрішніх принципів і правил контролю, його процедур і методики проведення (рис. 1.12);
- конкретизація факторів ризику (ризикових операцій). З метою досягнення якісних результатів уточнення, крім ризиків, встановлених на основі попереднього оцінювання господарських операцій, слід встановити не лише об'єктивні, а й суб'єктивні впливи на їх виникнення. Складовою цього виду роботи на етапі планування та складання програми аудиту може бути оцінювання схильності працівників різних рівнів управління до ризику;

- визначення остаточного переліку аудиторських процедур і обсягу вибірки, які необхідні для дослідження кожного фактора
- визначення необхідності в залученні до проведення аудиту діяльності інших органів (в тому числі Держфінінспекції, інших контролюючих органів, а також органів влади чи інших організацій);

- складання програми аудиту діяльності (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

ПРОГРАМА
проведення фінансово-господарського аудиту
в КП «Київкінофільм»
за 2014 рік

№з/п	Елементи аудиторських процедур	Мета аудиту	Обсяг аудиту ^{*#}	Робочий документ, який буде складено	Виконавець	Орієнтовна (планова) дата виконання	Орієнтовна (планова) дата перегляду вищим керівництвом результатів аудиту

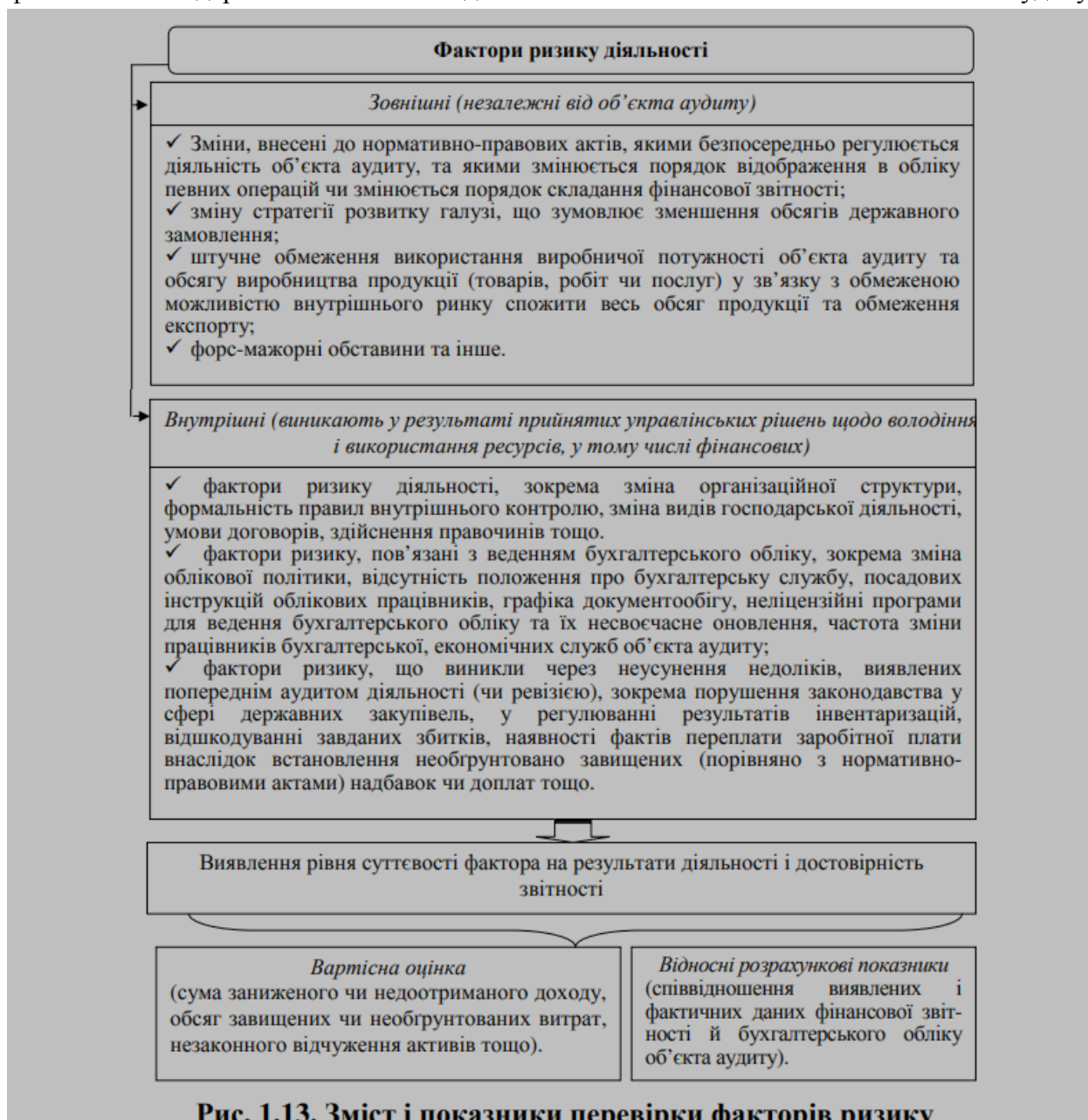
Дослідження та оцінка системи внутрішнього контролю є основою висновку щодо рівня забезпечення ним виявлення та виправлення негативних потенційних і явних ризиків фінансово-господарської діяльності. Висновки формуються позитивні, умовно-позитивні та негативні. Позитивну оцінку подається, коли система внутрішнього контролю дає змогу своєчасно виявити (запобігти) (у межах звітнього періоду) та усунути недоліки й помилки в роботі персоналу щодо використання майна та формування доходів, витрат і фінансових результатів. Умовно позитивна оцінка формується, коли система внутрішнього контролю функціонує з елементами недостатності щодо питань запобігання суттєвим порушенням і недолікам. Негативну оцінку формується щодо такої системи внутрішнього контролю, котра не дає змоги запобігти суттєвим недолікам, і це має негативний вплив на використання активів і результати діяльності загалом. Така оцінка вказує на реальні основи збільшення ризиків порушень і недоліків, що потребує застосування додаткових процедур, котрі потрібно планувати у програмі аудиту.

Третій етап – перевірка факторів ризику (ризикових операцій) – уможливило визначення зовнішніх і внутрішніх факторів ризику (рис. 1.13), що негативно впливають на діяльність об'єкта аудиту. Під час дослідження факторів ризику (ризикових операцій) за обраними аудиторськими процедурами відповідно до обсягу вибірки проводиться перевірка визначених факторів ризику (ризикових операцій) діяльності об'єкта аудиту, за результатами якої підтверджується або спростовується попередня інформація щодо них. Кожен фактор ризику (ризикова операція), визначений програмою аудиту діяльності, потрібно дослідити на предмет:

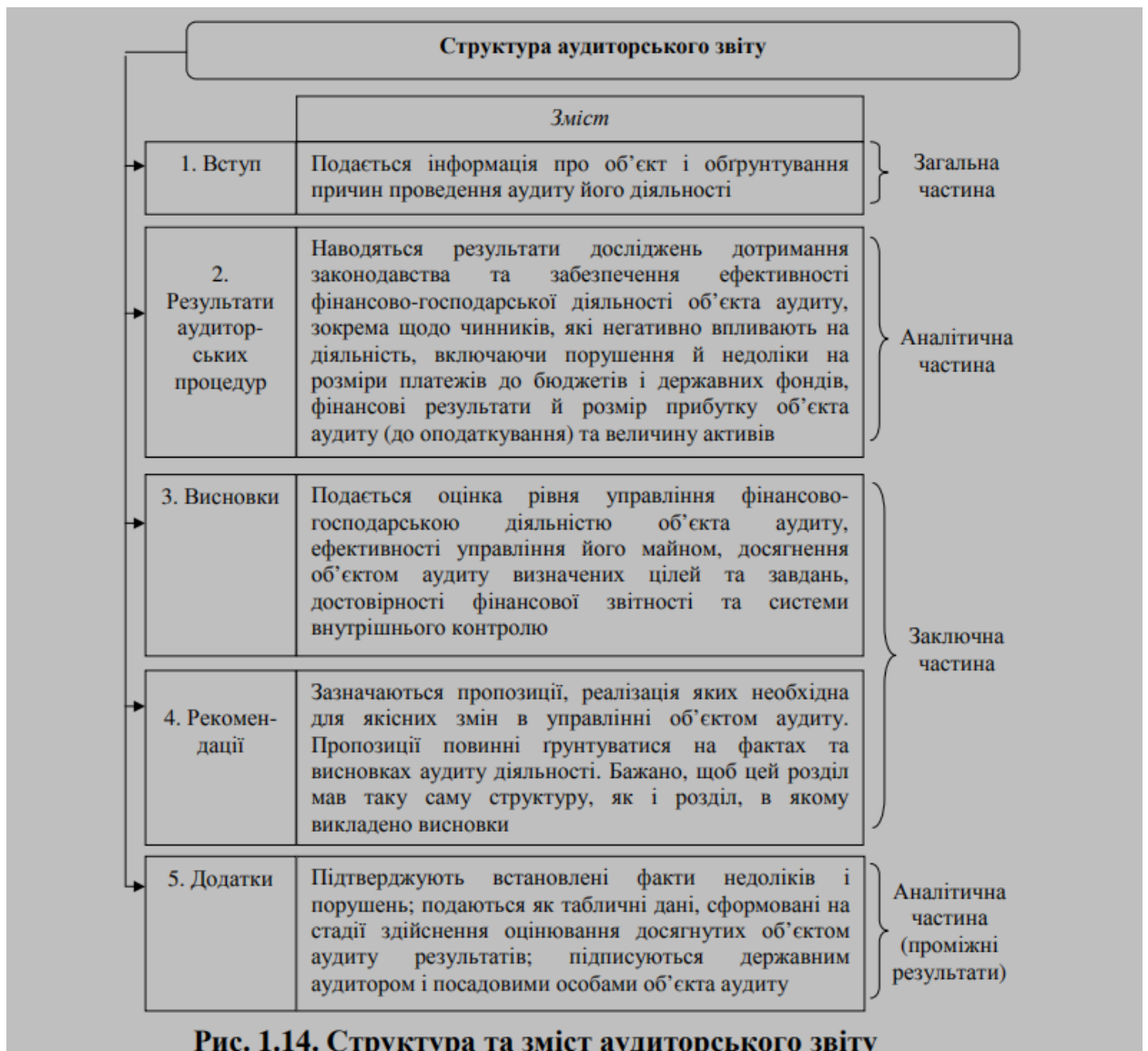
- відповідності внутрішніх розпорядчих актів об'єкта аудиту вимогам чинного законодавства та актам організаційно-розпорядчого характеру органу управління;
- відповідності господарських операцій вимогам законодавства та розпорядчим актам вищестоящих установ і організацій чи органів управління, які є обов'язковими для виконання об'єктом аудиту;
- виконання наданих органом управління завдань і заходів, пов'язаних із виконанням загальнодержавних (регіональних) та/або бюджетних програм;

- обґрунтованості (доцільності) проведених операцій для провадження господарської діяльності об'єкта аудиту;
- порівняння фактично отриманого результату з очікуваним.

У разі виявлення порушень чи відхилень від норм слід визначити вплив цих порушень (недоліків) на достовірність фінансової звітності та показники ведення фінансовогосподарської діяльності об'єкта аудиту.

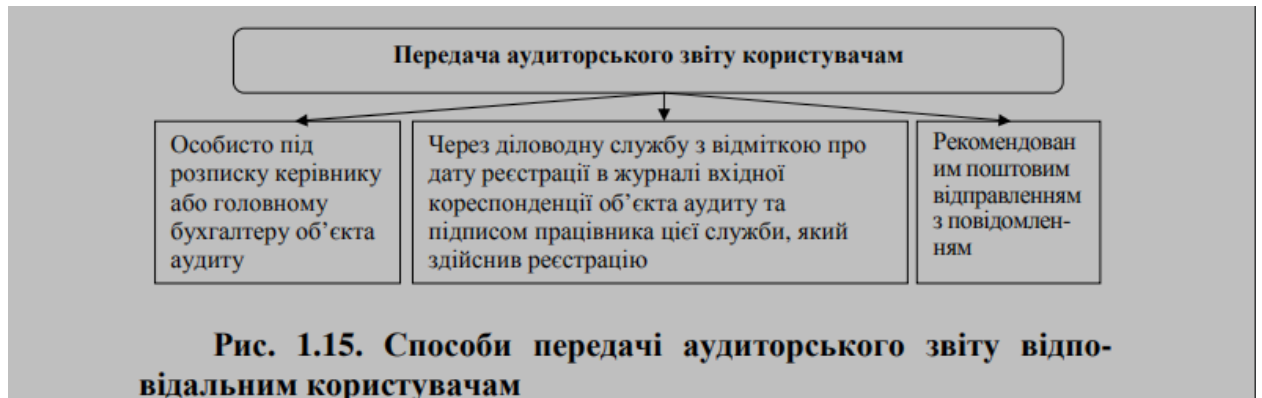
На останньому, п'ятому етапі, за результатами аудиту діяльності складається аудиторський звіт, який містить такі розділи: вступ; результати аудиторських процедур; висновки; рекомендації; додатки (рис. 1.14).

Посилання на документи, статистичні, бухгалтерські, аналітичні дані у тексті аудиторського звіту (крім зазначення фактів порушення вимог чинного законодавства) здійснюється з використанням цифр, які вказують на порядковий номер у переліку використаних документів. Останній подається як додаток до аудиторського звіту. Аудиторський звіт розглядається з участю керівництва об'єкта аудиту протягом строку, що становить не більше 5 робочих днів. Після цього формується чотири його примірники, які в односторонньому порядку підписує керівник групи державних аудиторів. За наявності зауважень і пропозицій керівництва об'єкта аудиту до аудиторського звіту, які не були враховані під час розгляду, вони оформляються як Протокол розбіжностей і подаються органу Держфінінспекції для відповідного аналізу не пізніше, ніж в останній день проведення аудиту діяльності. Зауваження, викладені у Протоколі розбіжностей, аналізуються органом Держфінінспекції, котрий проводив аудит діяльності, на предмет обґрунтованості (не пізніше, ніж через 15 робочих днів після надходження Протоколу). Після цього на них подається письмовий висновок, який затверджує керівник органу контролю. Протокол розбіжностей до аудиторського звіту та письмовий висновок додаються до аудиторського звіту. Примірники аудиторського звіту передаються керівнику об'єкта аудиту, його органу управління, а також відповідно до визначених

законодавством повноважень Кабінету Міністрів України та Міністерству фінансів України, одним з дозволених способів (рис. 1.15).

Один примірник аудиторського звіту залишається органу Держфінінспекції. В рамках контролю за реалізацією рекомендацій аудиту, керівник об'єкта аудиту зобов'язаний у місячний строк інформувати орган Держфінінспекції, який проводив аудит діяльності, про стан врахування рекомендацій, що містяться в аудиторському звіті, а органи Держфінінспекції здійснюють моніторинг та облік стану впровадження пропозицій, відображених в аудиторському звіті, чи інформації про результати аудиту діяльності

Оприлюднення результатів аудиту діяльності здійснюється відповідно до законодавства. Така інформація може надсилатися іншим зацікавленим органам державної влади, а також органам місцевого самоврядування, та виноситись на розгляд колегії відповідного органу, уповноваженого управляти державним майном.